Ч. 84. Чернівцї, вівторок дня 16. (28.) квітня 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Полїтика реальна.

XIX.

(Що робити, аби чесно носити імя Русина?)

Здаєть ся, що досить ясно виложили ми наші погляди на руску народну полїтику, а заразом і засади реальної полїтики. Правда, можна-б про сю річ ще дуже богато говорити, бо се предмет невичерпаний, але хочемо на тепер закінчити; може зрештою покортить ще декого иньшого і від себе кілька слів докинути. Хоч далеко більшу кладемо ми вагу на дїйсну працю, нїж на патріотичну балачку, то все таки треба справу і обговорювати з усїх боків, бо в роботї дуже важна річ одноцїльність, а сего не осягнути не побалакавши.

Ми доказали, що ідея національна повинна і мусить бути у нас тепер що найпершою і найвисшою засадою, що тота ідея сама може навіть заступити Русинам проґраму полїтичну.

Здаєть ся, що меньше годї від Русина вимагати, як щоб був дїйсно Русином, а прецїнь у нас є се найтяжша вимога, найбільше жадане, жадане дуже трудне до виповненя. Ми-ж уже нераз показали, що наші люди властиво ще не Русини, що вони не мають ще виробленої і певної засади національної; задля ріжних обставин їм дуже тяжко стати Русинами, вони ще сего не навчили ся, але хоть і як се трудно, треба себе перемочи, бо без того годї.

Всяка людина, що хоче бути Русином, повинна перед усїм 1) як про око в голові, так дбати про руску мову, про сей найперший і найпевнїйший вираз своєї народности, про сю найяскравійшу признаку рускости. Руска мова є *одна*, нема двох, трох, чотирох руских мов. Конечний висновок з того такий, що коли ми узнаємо мову Шевченка, Федьковича, Кониського, Франка своєю мовою рускою, то *нїяким чином* не можемо рівночасно узнати мову „Галичанина“, „Православной Буковины“, „Русского Слова“, „Буковинскихъ Вѣдомостей“ мовою рускою, бо се противить ся здоровому розумови. Серед нормальних обставин може прецїнь бути щось лиш або псом, або бараном, або волом... а не і псом і волом і бараном разом. Так і руска мова є або така або сяка, а не і така і сяка. Треба отже вилїзти із кукли, треба приняти цїлком певну форму, а не подобати на таке сотворінє, що нї пес нї баран. Треба знати, що хто узнає чи то в письмі чи то в слові мову „Галичанина“ *своєю* мовою, той може собі бути чим собі зрештою схоче, навіть і кацапом, але *Русином він нїяким чином не є*. Виходячи з того розумного заложеня, треба далї сказати, що такі Русини, котрі уважають „Галичанина“ рускою ґазетою, *не съміютъ* мати голосу в руских справах, бо вони не Русини; а що такі люди небезпечнїйші для рускої справи народної, що підшивають ся під імя Русинів, то треба тоту річ завсїгди різко ставити: або — або, і треба, рішучо все і всюди всїх таких людий, що мають в тім зглядї свої осібні, ненародні „убѣжденія“, виключати із спільности народної.

До їх товариств, до їх ґазет треба заняти рішучо „відпорне становище“ і просто працювати над тим, аби вони не мали жадного впливу, нидїли, загибали. З ними загибне у нас всяке баламутство. В жаднім рускім домі не повинно бути нїяких кацапских „изданій“. Або — або: як так ясно і виразно поставите кацапам або кацапствуючим тото питанє, як скажете їм: або хочете бути Русинами, хочете мати з нами якусь спільність, тодї вирікайте ся „Галичанинів“ і т. д., або хочете оставати далї кацапами, читати „Галичанинів“ і т. д., тодї вон від нас, то богато з них нарозумить ся, і положить ся конець тїй епідемічній безхарактерности національній. Тодї тим певнїйше кацапів у нас не стане, тодї навіть і Росия, як схоче через ґазети ширити поміж австрийскими Русинами для себе симпатиї, буде мусїла се робити

На кримських виноградниках.

Ол. Я. Кониського.

III.

Marie.

(Конець.)

Я скривив ся! Перед себе я бачив досї неспостережений мною тип молодої на-пів осьвіченої, лїпше: на-пів темної „реалїстки“ нашого часу. Мене трохи занудило; але я переміг себе, бо вельми цїкаво було спостерегти, далї росспитати у Marie глибше про її „економічний ідеал“.

Я кільки хвилин помовчав, нїби шукаючи сїрничків. Marie взяла з вікна і подала менї сїрнички. Тодї я й кажу до неї:

— Позичати гроші — се теж крамарство, тільки більш паскудне, гидке і непевне.

— Чим воно паскудне? он які пани, та хоч би і моя панї — на всю губу дударка-панї! — а й вона було: сама візьме в позику з банка за 8% на рік, а людям роздає за 2 й за 3% на місяць.

Я почухав за вухом і глянув з вікна на море... Грає воно... А Marie, чую, веде річ далї:

— Кажете: непевне дїло... Звістно, хто візьметь ся необережно... але я не така-ж собі гава! Я без застанови[1]) нікому-б не позичала...

— Еге! — кажу я собі на думцї — он воно куди йде! лихвяр в спідницї!...

— А не викуплять застанови? от ваші гроші й пропали!

— Нї з роду не пропали... я застанову продам! Вже пак я не позичу стільки, скільки варта застанова; дам третину того, а богато — коли половину... Он у мене й тепер лежать в застанові два перстнї з брилїянтами і сережки з такими алмазами, наче буйна квасоля... Під перстнї одному дала 15, другому 20 карб. Спитала ся в Ялтї у ювелїра, що вони коштують? „По 50 карб., каже, зараз дам...“ А сережки одна панї застановила: богатирка вона, да з татарами доти в гори їздила верхи, доки усї гроші — чи вкрадено у неї, чи вона їх загубила. Казала, що загубила, та мабуть — неправда... Приспичило їй так, що нї з чим і виїхати... Вона до мене: чи не знаю, у кого-б тут позичити? Знаю, кажу, татарин такий є, але він без застанови не дасть... От вона й дала менї ті сережки, а я, буцїм у татарина їх застановила і позичила їй 150 карб. Проценту великого не взяла, по божому взяла 3% на місяць...

Я слухав і все дивив ся на море. Перед очима у мене, наче з води виходила, виростала постать лихвяра... Нудота брала мене. Охоти слухати далї не було. Землячка моя стала менї осоружною. Щоб скінчити бесїду, я взяв бриля на голову і кажу:

— Не похвалю я за се... Не добре дїло... Але в усякому разї не швидко Київ діждеть ся вас, бо не так то швидко зібрати вам хоч би й шість тисячів карбованцїв.

— Се як Бог поможе! Не вгадати! у мене вже й тепер дещиця є.

— Велика там дещиця! — дернуло мене за язик.

— А ви як би гадали? — спитала Marie. Очи її блищали, уся твар сьвітила ся бажанєм похвастать ся...

Я нехотя відповів:

— Як же менї вгадати? не можна! — і пішов до дверий. А Marie взяла ся за клямку, буцїм хотїла відчинити менї двері, але не рушала і я добре бачив, що вона не хоче мене пустити.

— А нуте бо! вгадайте? — мовила вона, усьміхаючись правим куточком своїх коралових губ і зазираючи до мене у вічи.

— Коли-ж не вгадаю... Ну, нехай сотень три і є...

Marie зареготала, сплеснула руками і самозадоволена, весело мовила:

— Три сотнї!... Та у мене в Ялтї в „ссудосберегательной“ касї лежить дві тисячі з половиною!... Менї сам Біг з неба за один раз скинув цїлу тисячу карбованцїв!

Знов цїкавість спинила мене і перемогла нудоту...

— Як то так!... Біг з неба скинув?... Розкажіть?

Але з якоїсь сьвітлички заторохтїв дзвоник. Marie кинула ся туди, промовивши до мене: „другим разом“.

Знати, що Marie саму кортїло швидче росповісти менї, яким то робом „Біг з неба скинув їй гроші“. Вертаючись з гуляння, я помітив, що Marie дожидає мене.

[1]) Без заставу. — *Ред.*

ґазетами в *руский* мові, очивидно, наколи знайде поміж *правдивими Русинами* для себе якого наймита, в що тяжко вірити. Бо хто признає засаду національну, той не годен буде просто за гроші, не оглядаючись на положенє Русинів-Українців під Росиєю, ширити симпатиї для гнобителя рускоі нациї.

2) Русини мусять дбати про чистоту письменної рускої мови і про єї народовість, мусять также вже нарешті постарати ся для о неї одностайну, свою, питому, народну одежу зверхну — о правопись. Одностайність і певність в правописи зовсїм річ не маловажна чи то на зверх супроти других, чи то внутрі супроти Русинів самих. Треба всїм із повною сьвідомостю потреби і користи приняти одну правопись, а такою рускою, питомою правописю є лиш правопись фонетична.

3) Русини мусять старати ся для своєї мови рускої придбати в публичнім житю як найширші права, мусять дбати о се, аби вона мала можність, плекати ся і розвивати ся в кождім напрямі. До того служать школи і всякі такі заведеня, як тов. ім. Шевченка; до того служать катедри унїверситетскі. Розширене прав рускої мови в публичнім житю збільшить поважанє для рускої народности взагалї і в кождім зглядї. Успіх в тім напрямі залежить від самих Русинів, длятого мусять Русини перед усїм у себе в дома в тім зглядї порядок зробити. Коли домагаєм ся ми, і то повним правом, рускої мови від урядів і властий правительственних, то тим самим правом мусимо ми жадати чистої рускої мови від тих урядів, що є майже виключно для самих Русинів, т. є. від урядів парохіяльних, деканальних і від консисторий. Всї ми добре знаємо, яке страшне „язичіє" панує якраз подекуди в тих урядах, і хоть „язичіє" велика зневага рускої мови, ми мовчимо і так самі зневажаємо те, що яко нация повинні як найбільше шанувати. Отже вон з всяким язичієм в публичнім житю! У нас кацапи є сьвящениками, деканами, крилошанами. Якою мовою послугують ся вони в своїм приватнім житю, се нас нїчого не обходить, але скоро вони чи яко учителї духовні чи яко власть промовляють словом чи письмом до руского народу, тодї мусять послугувати ся чистою рускою мовою, ми Русини *мусимо* і маємо право від них того жадати. З того права ми якраз супроти кацапів не сьміємо анї на волос попустити. Взагалї треба старати ся тоті права, які руска мова має вже тепер в публичнім житю, як найбільше вихісновувати, очивидно без национальної загорілости, але розважно і рішучо; цїлковитим визисканем тих прав, що є, промощує ся дорога до нових прав.

Від власти церковної конче Русинам домагати ся св. письма в руский мові. По більших містах читають на великдень евангелія у всяких мовах — може-б ми могли почути вже раз хоть на великдень евангелія і в руській мові?! А може-б ми могли і що недїлї і що сьвята почути евангелія перед проповідю в руский мові, як се буває у иньших народів?! Чей св. письмо для людий!

4) Рускі школи, більшоклясові народнї, а особливо середні, се не лиш заведеня, де плекає ся руска мова, але цїла вага їх лежить ще і в тім, що вони є *фабриками рускої інтелліґенциї*. Нарід без своєї рідної інтеллїґенциї нїчого не вдїє, нїчого не значить. Кождий нарід, як ми вже се нераз казали, стоїть своєю інтеллїґенциєю. Наш руский нарід не заняв ще серед иньших народів свого місця, бо великий недостаток у него своєї інтеллїґенциї, котра єму того місце виборола-б. Зріст власної інтеллїґенциї спиняють дуже чужі школи. Досить сказати, що ледви 5 процент тих руских дїтий, які вступають до першої кляси шкіл міських в Чернівцях, доходить до 4-ої кляси. Подібно і по школах з польскою мовою викладовою. Поминувши отже те, що рускі школи мають велике культурне значінє для руского народу, вони нинї, можна-б сказати, є що найпершою підставою до витвореня економічної сили Русинів, бо вони достарчають рускої інтеллїґенциї, без котрої ніякий нарід не годен витворити у себе культурної і економічної сили. Проте мусять Русини всїх сил докладати, аби мати рускі школи. Кожда паралелька се великий здобуток, і тому, хто єї придбав, належить ся подяка народу. Взагалї *всю увагу свою мусять Русини звернути на те, аби мати як найбільше рускої інтеллїґенциї*. Длятого обовязком суспільности рускої, підпирати всякі бурси, розширювати їх, закладати нові, заохочувати заможнїйших селян, аби посилали свої дїти до висших шкіл, притім уважати, аби жадна руска дитина не пропала марне для руского народу, не відчужувала ся від него. Два інститути, котрі стоять тут Русинам на перепонї і виховують кацапів, Народний Дім і Інститут Ставропигійский у Львові, треба доконче Русинам здобути для себе. Скажіть, що зробили-б пр. Чехи, якби так у них два інститути, що повстали з складок народу, стали виховувати ренеґатів народних?!

5) Інтеллїґенция повинна всїма силами підпирати розвій лїтератури рускої і рускої науки, предплачуючи всякі рускі письма, складаючи гроші на ріжні лїтературні і наукові фонди.

6) Інтеллїґенция руска повинна всюди ширити сьвідомість національну особливо межи народом, а з завзятєм і рішучостю викоріняти і поборювати баламутство, яке ширять кацапи межи інтеліґенциєю і народом. Вона повинна о то дбати, аби і иньші народи знакомили ся з руским житєм духовим, пізнавали нас і учили ся нас шанувати. До того перед усїм треба, щоб самі Русини знали добре історию свого народу і історию рускої лїтератури.

7) Доки у нас нема *щиро рускої інтеллїґентної родини*, доти взагалї вся наша праця національна просто Сизифова робота. Все, що ми придбаємо, другі заберуть і ми завсїгди наново і наново мусим починати чогось доробляти ся. Марно пішли ве-

---

— Може самовар давати? — спитала ся вона, стоячи біля дверий моєї сьвітлички. Я мовчки кивнув головою.

І от, подавши самовара, Маґіє й почала просторікувати:

— Позаторік з весни й до зими служила я у Симеїзї, у ІІІ-ої. Гостий приїзжих було повно. Між ними якийсь пристаркуватий вже Черкес. Казали, що він князь. Може й не князь, а чоловік вельми богатий. Ну він до мене лицяти ся! І що-б ви думали: вигадав собі сватати ся до мене. Раз ото, перед Покровою вже, сиджу я собі на каменї біля моря, да любую, як воно грає, як бризкає. Дивлюсь: іде мій Черкес. Сів попліч мене на другий камень. Слово по слові і каже: „Пішла-б ти заміж?" (він на всїх „ти", хоч би там хто, такий вже у них звичай... так само, як і в татар). Я за лїто добре спостерегла його і зараз імкнула, до чого він річ веде. А я про те від його-ж знала, що він одинокий і хоч він магометової віри, а такий богобоязненний, доброї душі і ласкавий такий!... Тільки ти вмій догодити йому, дак хоч в ухо його бгай! Але-ж не до вподоби менї з себе... Так, щоб пожартовати, то ще-б і нїчого, а щоб брати ся, так нї! не по менї... Я йому на відповідь і кажу:

— Як його йти, коли женихів нема?

— А якого-б ти жениха хотїла?

— Такого, щоб був менї під мисли.

— Щоб молодий був? джиґун?

Я кинула на його очима і кажу собі на думцї: „а ну, лишень, я тебе подрочу", та й мовила:

— Що там менї з молодого! молодий — все одно що вітер! я люблю людий поважного віку. — Тай зирк на його, а він аж язиком свої губи лизнув, та весело так до мене:

— А за Черкеса-б пішла?

— Дак Черкеси-ж не нашої віри!

— Віра тут не шкодить... Ну, він би нерейшов на вашу віру...

— Та коли-б у його гроший — повна торба..— перебила я його жартома. Дивлю ся, щось він — наче хмарою вкрив ся і питає:

— Добре! нехай би все отсе було у його; нехай би гроший у його не торба, а цїлий віз! а ти-б його не кохала... як тодї? пішла-б?

Я знов — на жарти:

— Не пішла-б, а побігла-б. Як гроший, дак і всїм хороший! а без гроший — яке там кохане?!

Черкес мій як схопить ся!

— Посидь тут! підожди мене! — А сам бігцем до дому. Що з ним таке? дивую ся я. Дивлю ся, як він потюпав, да сама собі сьмію ся: „справдї, кажу, чи не вкусив його дрік?" — За кільки хвилин, бачу: тюпає назад мій князь. Прийшов, став, кинув менї під ноги якийсь пакет і промовив: „Візьми!" Повернувсь, плюнув і пішов повагом...

— Що воно за знак? чи не здурів чоловік? думаю собі, беручи з землї той пакет. — „А ну: що-ж тут?" Цїкаво подивити ся. Розгорнула... гроші!... Я швидче до себе в господу... двері на ключ!... раз, два, три... десять!... десять катерин*) ого! цїла тисяча! Та на що-ж він дав менї їх? Ума не приберу! Здурів! Коли-б не здурів — по людськи-б дав і сказав би, за що й на що дає гроші... А то... кинув під ноги.. „візьми"! більш нї слова! Морока тай годї!

Сховала я ті гроші в потайну кишеню і не тямлю: чи радїти менї, чи нї? Може він... А може на що инче? Чую, аж пропасниця мене бє, наче я не стою на підлозї, а підстрибую.

Да отак до самого вечера несамовитою ходила, аж доки не прийшов час вечерю подавати да постелї слати... Взяла ся до роботи — пропасниця трошки вгамовала ся... Вечеряти Черкес не приходив...

Пішла я постїль йому слати.

Думка була і за гроші спитати у його, що менї з ними робити?

Іду, та трохи й бою ся: що, думаю, як він накинеть ся на мене?... Я про Черкесів від „своєї" тиєї панїї чула, що вони такі... не пропустять нашого брата...

Дивлю ся: лежить він на ліжку не роздягнений; руки підложив під голову, а твар наче хмара...

— Ти чого? — питає так строго, а дивить ся наче й приязно.

— Постїль прийшла послати; наче не знаєте...

— Не треба, йди собі.

Я спинила ся, стала..

*) Российські банкноти по 100 карб. з патретом цариці Катерини.

личезні маєтки в руки сусідів і ідуть завсігди ще і тепер. Оскілько маєток одиниць переходить в чужі руки, остілько маєток народний зменьшає ся і ціла нация стає біднїйша. Ціле своє житє працює Русин, дбає, сам собі від рота віднимаючи, аби придбати щось для діточок і їм лишити, і лишить гарний маєточок, але з діточками, котрі виховувала мамуня не руска, пішли грошики від Руснів і з тих руских грошний запомагає ся не руска а чужа література, чужа штука, чужі патріотичні цїли, звернені нераз просто против нас. Правда, годі комусь приписувати, з ким має ся женити, за кого іти замуж — і за Русинками переходить богато руского гроша в чужі руки, але все таки у Русинів повинна бути засада: руска, щиро руска родина. У нас єї майже ще нема, а по містах, поміж сьвітскою інтеллїґенциєю бувають „руські" родини, що зовсїм жиють не руским житєм. Богато дехто з „независимих" або „принципіяльних" політиків руских страх як гороїжить ся против правительства, против „пануючої польскої партиї" за утиски і кривди в справах руских національних — вони не видять того, як у власній їх хатї терпить утиски і кривду власна їх нация, їм і на думку не прийде що перед усїм треба-б зробитись независимим в своїй власній хатї, треба в своїй власній хатї перевести „політику засад". Родина є підвалиною нациї, підвалиною держави, без рускої інтеллїґентної родини не дасть ся подумати руска нация.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 27-го квітня 1896.

З буковиньского правительства. Новоіменований староста Йосиф Відман удав ся сими днями на своє становище до Сторожинця. Єго місце яко управителя президияльного бюра обіймив правительственний комісар др. Вільгельм Вірфель, котрий безперечно належить до найздібнїйших урядників правительственних.

— Іди собі! геть! — каже він.

— Я хочу вас спитати: про отї гроші...

— Геть з очий! — як гукне він да з лїжка! Я злякала ся, думала: чи не бити-ме; у їх дика вдача; та швидче не обзир за двері!

— Скисни ти, сатано! думаю собі; завтра спитаю, як одїйдеш.

Лягла собі спати і так солодко, невимовно солодко спала ту ніч!... Подумайте: Тисяча карбовинців!! Я з роду віку стілько не бачила... Вранцї прокинула ся — перш за все до гроший... Цїлї! Я аж поцїлувала їх.

Роблю своє дїло і думаю: що-ж то мій Черкес? чи одїйшов? і якого гаспида він учора так озвірив ся? Чисто — сказив ся.

Не виходить він до снїданя, я зазирнула в щелинку до його в сьвітличку. Не видко. Прочинила двері — нема його... Думаю: натще серце пішов купати ся...

А перед обідом господарка і каже менї, що Черкес перед сьвітом поїхав звідсіль зовсїм!..

Я тодї прямо з радощів аж підскочила!. Так се-ж він менї на вино подарував ті гроші! Пошли-ж, Боже, йому віку довгого, та здоровя доброго!

Ранком другого дня — я зараз в Ялту, да гроші ті в касу, щоб цїлї були! От як Біг скинув менї з неба ті гроші... Коли-б ще вдруге так! — скінчила Марiє.

З того часу я вже не здіймав бесїди з Маріє ні про що, опріч щоденно потрібних услуг її.

Для повитаня митрополита Чуперковича установлено слїдуючу проґраму: І. 1) На краєвій границї (на стациї Залуче) повитають дня 3-го мая с. р. митрополита делеґати церковних патронів, клеру і мірян. По повитаню відїзджають всї разом осібним поїздом до Чернівцїв; по дорозї повитають митрополита ті громади, через котрих територию митрополит буде переїзджати; 2) на двірци в Неполоківцях очікують впр. митрополита парохи окружних громад з процесиями; 3) на двірци в Лужанах повитають его кіцманьский протоєрей враз з всїми парохами і процесиями з окружних громад. — II. На гарно прибранім двірци в Чернівцях повитають впр. митрополита заступники архиепископскої консисториї, патронів церковних, ц. к. урядів, видїлу краєвого, столицї, иньших віроісповідань, шкіл, товариств і иньших корпорацій. — III. З двірця відїзджають всї повозами в такім порядку, як осібний комітет се урядить, і то до гр. пр. церкви сьв. Параскеви, де відбуде ся богослуженє, а відтам через улицю головну, ринок, улицю ґімназияльну, Сенковича, університетску і резиденцию до палати резиденцийної. — IV. Підчас торжественного походу становлять шпалїри: а) від двірця до церкви сьв. Параскеви ремісничі товариства, гр. пр. вірні з передмість і окружних парохій; б) коло самої церкви: процесиї чернівецких гр. пр. парохій, а в їх серединї парохи в ризах і душпастирі з повітів. В церкви стояти муть заступники урядів, шкіл і иньших корпорацій; в) від церкви сьв. Параскеви аж до ринку буде стояти шкільна молодїж, а в самім ринку дівочі школи; г) від ринку до резиденциї уставлять ся ті, котрі були поставлені від двірця аж до церкви сьв. Параскеви. — V. Коло брами палати резиденцийної повитають митрополита наставники і питомцї семинариї, заступники цїлої архиєпархиї передадуть митрополитї хлїб і сіль, а відтам попровадять его до головної каплицї в резиденциї.

З бук. кр. ради шкільної. На засїданю з дня 22-го с. м. одержали безпроцентові запомоги для будови шкіл громади Качика 1000 зр., Ясловець 2000 зр. і до того ще субвенцию 1000 зр., громади Хливешти 1000 зр., Брідок 800 зр., а Самушин 500 зр. Учитель Сидір Остапович у Вижницї одержав запомогу 75 зр. 15 кр.; надучителеви Олександрови Костракевичови в Долїшних Пертештах признано другий 5-лїтний додаток; запомоги одержали: надучителї Іван Абаджер в Ілїшештах і Стефан Неделко в Топорівцях і уч. Матей Григорович в Суховерхові; суплент при учит. семинариї Антін Клим одержав чотиротижневу відпустку. Рішено вкінци ще кілька справ меньшої ваги.

З черновецких „тайн". До нашої послїдної вісти в сїй прикрій справі маємо ще донести, що і радник міста Зіґмунд Гербель зложив свій мандат яко радник. — До того треба ще занотувати факт, що Bukowinaer Post, німецкий орґан румунїзаторів, котра уважає себе „моральною" прасою, оборонює — вправдї лише посередно, бо инакше мабуть годї — тих двох панків. Як то наша пословиця каже: крук крукови ока не виколе...

Вісти з Станїслава: Смерть епископа Пелеша, першого станїславівского епископа, визвала у всїх нас великий жаль, тим більше, що она заскочила его в силї віку, а в тутейших кругах майже нїхто нїчого не знав о его недузї. Всїм ще в живій памяти остають ся найсьвітлїйші днї житя пок. епископа і его ревна пастирска дїяльність. На похоронах будуть станїславівску епархию заступати епископ Куїловский, митрат Фациевич і архидіякон Литвинович. В містї порозліплювані плякати, котрими повідомляє ся, що (нинї) в понедїлок, дня 27-го с. м., відбуде ся о $1/_{2}9$ год. зраня поминальне богослуженє, котре відслужать крилошани оо. др. Ґробельский і Тороньский з прочими консисторскими совітниками. На богослуженє запрошені власти і школи. На похорони вибирає ся велике число сьвященників з нашої епархиї. — Заряд музичного кружка при станїславівскім „Клюб-і руск-ім" наміряє заложити музичне товариство під назвою „Боян" і скликав був на суботу засїдане для уложеня статутів. Бажаємо новому товариству як найбільше сьпіваків-народовців, щоби оно не було опісля зависиме від своїх москвофілів, котрі при народних виступах сердять ся або просто відмовляють своєї участи, коли приходить ся засьпівати наш народний гимн. — Філїя „Общ. Качковского" в Станїславові скликала на 27. с. м. свої загальні збори до салї „Руского Клюбу".

Здавна вже і справедливо жалують ся Русини на галицкий вістник законів і розпоряджень краєвих, з котрого Русини не можуть мати хісна, бо невірно толкований і зле по руски. Маємо в руках вістник з 1896 р., виданий і розісланий 25. марця с. р. І там н. пр. читаємо на ст. 23. „Унаглядненє в такеї лїків, в порозуміню з ц. к. Міністерством гандлю, видане *по особленє лїкарственних* официнальних артикулїв." Тут же: „Такса лїкарств... котра під тим *наглівком* (nagłówkiem) вийшла, на підставі... *составлена.*" На сторонї 26. §. 4. Рецепти можут диспенсовані бути лише тогди, если лїкар до *количества тяжести приложит знак возклика* (!)" — на ст. 32 §. 5. возклик — називає ся вже *возкликанє.* На ст. 27. „Розпоряджением... пригадуєм, що при применєну сего постановленя *здужаючого* (zdążającego) до *заподїженя* і т. д. На ст. 29. §. 18: „Цїна ся не підлягає *відсотному вичоту для счотоводителя.*" На ст. 31. „*Общі* постанови і правила. З огляду на менший відбут уповажненя ся політ. власти краєві составити спис сих артикулїв, котрі также в сельских аптиках всегда мусять бути в запасї і таковий спис оголошати."

І таких то „руских" слів, такої конструкциї руської у сїм вістнику повно. Може би не пошкодило п. „Законотолкователю" купити собі граматику руску бодай за гроші з краєвих фондів і навчити ся лучше по руски. Галицке намістництво даремно видає гроші на такі рускі толкованя. Послїдними часами — о скілько ми зачували — оно щось зробило було, чи старало ся зробити, аби ті переклади рускі були лучші, але чому позволило минувшого місяця видати такий монструальний нумер вістника, з котрого Русини будуть лише сьміяти ся?

„Не люблять нас!" Під таким заголовком помістила черновецка Gazeta Polska статю, в котрій нарікає, що нїхто Поляків не хоче любити. Що в Славяншинї нїхто Поляків не любить, о тім писав уже недавно кс. Ян Баденї. А Gaz. Pol. додає, що „часи, в котрих Поляки були розпещеними любимцями західних народів, давно вже минули і мабуть не вернуть ся. Вправдї і давнїйша прихильність иньших суспільностий до Поляків була поправдї лише плятонїчна, не приносила нам жадної дїйстної користи, — але таки була, істнувала, — і була для нас потїхою, що правда дешевою, в наших нещастях. А нинї і ту симпатию тратимо, а навіть ми єї вже зовсїм стратили, бо коли денебудь она ще й не пропала, то єї закривають відносини полїтичні так, що поза ними єї доглянути годї!" Що Росия і Нїмеччина не любить Поляків, то зовсїм зрозуміло, особливо тепер. Але-ж і Франция, для котрої Поляки пролили море крови, і Анґлїя, що до недавна була опікуном народів, бажаючих свободи, тепер від Поляків відвернули ся. Італїя має свої домашні клопоти і нїким не журить ся, а иньші народи таки вже зовсїм забули про Поляків. „Ми (Поляки) покинені навіть тими, що за давні наші прислуги повинні нам бути вдячні. Ту байдужність чужих народів до нас (Поляків) можна би потроха вложити на карб нинїшного духа часу, на скрізь зматеріялїзованого, але попри те мусить она мати і иньші причини, над котрими варто застановити ся". Але Gaz. Pol. тих причин тепер не подає. Ми думаємо, що їх повинні Поляки шукати у себе...

Спроневіренє на почтї. До чортківского суду відставлено почтового асистента з Терноноля Николая Богриновича під закидом злочину обманьства, надужитя власти урядової і спроневіреня. Богринович спроневірив в місяци лютім с. р. два грошеві листи на суму 750 зр. для покритя дефициту в касї підчас свого урядованя. В слїдстві він признав ся цїлковито до злочину. Богринович є по вдачі легкодушний, передчував лихо і старав ся кілька разів даремно о перенесенє.

Статистика нужди. Публичні заклади застав-

ничі є термометром для материяльного положеня населеня. Коли материяльний бит поліпшає ся, зменьшає ся рух в тих закладах і на оборот, коли материяльний бит зменьшає ся, тоді збільшає ся рух в заставничім закладі. Таке треба на жаль сконстатувати в нашім черновецкім закладі заставничім. Єго заложено 1868 р. Тоді заставили 1652 людий свої річи за суму 53.206 зр., а з них викупили 616 за суму 16.583 зр. Від того часу бачимо рік-річно, як ті числа збільшають без упину. Таке було і минувшого 1895 р. Заставило 16.900 людий річи на суму 219.710 зр., а викупило 15.929 людий за суму 219.460 зр., значить річий, котрі остали ся з 1894 р., майже зовсїм не викуплювано. Се дуже злий знак, а заставничий заклад не хоче вже дрібниції приймати в застав, бо не має на них досить зарібку.

Нове о промінях Рентґена. Кілька лїкарів в Чікаґо робили проби з Рентґенівскими промінями, і пересьвідчили ся, що они убивають мікроби холеричні, діфтеричні, сухітничі і від інфлюенци. В чім лежить іменно та убійча сила, сего ще не дійшли. Очивидно старають ся лїкарі винайти ту причину і таким чином раз на все закінчити з довгим лїченем тих тяжких хороб.

Новий Йона в череві кита-велериба. Анґлїйска наукова часопись Cosmos оповідае такий пречудний факт: Торік в лютім недалеко Ґренляндиї полювали рибаки на китів і зранили одного смертельно. Зранений кидаючись ударив хвостом в лодку з рибаками так, що перевернув її і рибаки висипали ся в море. Всї виратували ся, тілько один пропав без слїду. Аж коли витягнули кита на сушу і по цїлій добі роботи добули ся до его жолудка, найшли там того пропавшого рибака, живого ще, але омлїлого. Стало ся се так, що кит проликнув рибака тоді, коли той випав з човна. В череві кита міг рибак віддихати, але було ему страшно горячо; кромі того мучив ся думкою, що готов задушити ся, і омлїв. Добутий живцем з кита, лїчив ся в шпитали, бо кислота жолудкова кита попарила ему троха лице і руки, але небавом цїлком виздоровів.

Як посилати живі риби. Щоби можна комусь післати живу рибу, треба так зробити: Бере ся кусень мякушки від хлїба, і кладе ся в горівку. Коли мякушка набрала в себе досить горівки, затикає ся тим рот риби, обвиває ся рибу в сьвіжу солому, а все опаковує ся в полотно. Коли риба дістане ся на місце свого призначеня, треба її сейчас вкласти у воду, де она відживає. Таким чином можна рибу через вісїм днів удержати при житю без води і посилати в далекі сторони.

Дрібні вісти. З днем 1-го мая с. р. входить в жите новий розклад поїздів на шляхах черновецко-львівскім і львівско-краківскім. Зміни зазначимо сими днями в нашім розкладі поїздів на четвертій стороні нашої ґазети. – Інжинер Клїка перебрав будову нової гр. пр. церкви в Пожоритті.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 27-го квітня 1896 року.

Відень. Лїберальна лївиця лишила своїм членам свободу голосувати за посередними або безпосередними виборами. Таким чином загрожений II. артикул правительственного проекту.

Відень. Підчас сегоднїшних загальних авдиенций принимав цїсар також Люеґера.

Відень. В антисемітских кругах говорять, що др. Люеґер готов на виразне жадане цїсаря не приняти вибору на бурмістра. В такім разі вибрано би бурмістром д-ра Купку.

Триєст. Сегодня впущено перший раз у воду корабель для оборони побережя „Будапешт“. Похресною дамою була архикнягиня Марія Валерия, котру заступала ґр. Сеґені-Андраші. Бурмістр Будапешту був враз з депутациєю. Намісць хорого адмірала Штернека функціонував віцеадмірал Шпан.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За кожде слово платить ся 1 кр.

Важне для всїх!

Хто із Вп. Читателїв хоче що дешево набути або добре продати, най оголосить через нашу ґазету, то певно не пожалує.

Важне для громад! Одно буковиньске місто має дві великі огневі сикавки на продаж. Цїна дуже низька.

Всї прибори до робленя соломяних улїїв є на продаж. Цїна дуже низька.

Млин кінний з французскими камінями і з всїма найлїпшими приборами є в Чернівцях на продаж. Цїна дуже приступна.

Фортепян старий на продаж в Чернівцях. Цїна 30 зр.

Візок для одного коня з двома дишлями, плетеним кошем, мягким сидженем, ще мало уживаний, і шори є на продаж. Цїна дуже приступня.

Американьский будильник 1 зр. 65 кр., з календарем 2 зр. 5 кр.

Машина до шитя употреблена, але ще дуже добра, 25 зр. Можна і ратами сплачувати.

Зеґарок стінний з вагою, що лише йде а не бе, 1 зр.; будильник 1 зр. 25 кр., а такий, що бе і будить, 1 зр. 90 кр.

Францускі зеґарки стінні накручують ся раз на тиждень. Добрі для шкіл, читалень і т. д. 2 зр. 60 кр.

Цїни сих зеґарків суть фабричні для перепродажи. Меньше як тузин (12) не висилає ся.

Ножики кишенькові з 2-ма і 3-ма вістрями, 6 тузинів (82 штук) 7 зр. 20 кр. Меньше як 6 тузинів не висилає ся.

Машина до плетеня пончіх і рукавиць, употреблена 25 зр. За помочію сеї машини можна денно 8 пар пончіх сплести і то о много красше, як руками.

За 7 зр. 20 кр. можна дістати ріжних річий: 12 ножів столових, 12 вилок, 12 ложок (британія) 12 ложечок, 12 ножів кухонних, 6 ножів для хлїба, 6 ножиць сталевих, 6 ножиків кишенькових, 2 кохлї (британія).

100 великих сьв. образів в красках з рускими підписами 5 зр. Близько 40 штук таких образів (кождий иньший) висиіає фабрика на взір за 2 зр. Такі образи продають перепродавці по 15 до 20 кр.

Про сї оголошеня (1—13) дає близші відомости Адмінїстрация „Добрих Рад“ в Рогізнї п. п. Садаґура.

На кожде замовлене треба прислати почтову марку за 5 кр.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.